

Väljaandjad:

Tõrva linnavalitsus, Helme vallavalitsus, Põdrala vallavalitsus, Hummuli vallavalitsus

Kujundus: loovbüroo Kuldne Lammas**Trükk:** AS Kroonpress;**Otsepost:** OÜ Joon; Tiraaž: 3000**Toimetus:** Egon Ilisson, kuldne@kuldne.com, 53 736 992**MÄRTS
3/2017**

HELME

KIHELKONNALEHT

ARVAMUS**Teve Rajamets:**
Munitsipaal-
aiamaade
kadumisest**LK2****UUDIS****Ala
põhikooli
noored löid
minifirma****LK 4****FOOKUS****Meie
autode
arstid****LK6-7****KULTUUR****Gümnaasiu-
mis nüüd-
sist siseter-
viserada****LK 8****PERSOON****Igihaljas
raamatu-
koguhooldja
Kaie Tähe****LK12****Egon Ilisson**

Proua president säras Helme kihelkonnas

Nagu rahvasuu ütleb, et enne Pariisi minekut tuleb Nuustakul ära käia. Nõnda talitab ka Eesti Vabariigi president Kersti Kaljulaid, kes muuhulgas austas oma visiidiga Helme kihelkonda.

Läinud nädala neljapäeval oli president Kaljulaid ringsõidul meie piirkonnas ja jõudis teguderohke päeva jooksul külastada mitmeid piirkonna ettevõtmisi ja puhuda juttu kohalikega. Riigipea alustas kihelkonnasisest ringsõitu Taageperast, kus kohtus kohaliku külaseltsi liikmetega. Seejärel viis presidendi ja tema kaaskonna teekond Helme vallas asuvasse ettevõttesse AS Ritsu, kus projekteeritakse ja toodetakse palkmaju, mida on eksporditud enam kui 40 riiki. Päevakavasse mahtus ka Tõrva Avatud Noortekeskuse külastus, kus toimus kohtumine Valgamaa noorsootöö eestvedajatega. Just seal avanes võimalus ka Kihelkonnalehel kuulata presidendi mõtteid.

Piinlik vaikus jäi olemata

Noortekeskuse kohtumist koordineeris Karl Kirt, kelle sõnul nii tähtsa külalise visiidi ootuses oli närv parajalt suur. Koos Vabariigi Presidendi vabakonna nõuniku Urmo Kübaraga suutsid nad aga juba esimestest minutitest luua väga vaba ja sõbraliku õhkkonna, mis ärgitas noori proua presidendiga arutlema nende jaoks elulistel teemadel. Silma paistis nii presidendi kui tema kaaskonna suur teadlikkus meie piirkonnas toimuvast, eriti just noorte tegemisi silmas pidades. Teati nii kohalikke ajakirjandusväljaandeid kui Tõrva Raadio entusiastlikku toimetamist.

Valgamaa Noorsootöökeskuse Tankla üks eestvedajatest Marek Mekk selgitas maakonna noorte ja vabatahtlike muresid ja rõõme, tekitades sellega riigijuhiga kohese diskussiooni, millest ei puudunud

Heatujuline president andis muuhulgas ka Tõrva Raadiole intervjuu. Foto: Ülla Tamm

ka väike huumor.

Tõrva Raadio hingeelust rääkisid Karl Kirt ja Margo Metsoja ning väga vahetu ja sõbraliku suhtumisega president leidis nendega samuti ühise keele, kuna on ise raadiotööga kokku puutunud kaks aastakümnet. Samuti innustas president Kaljulaid kohalikke noori rohkem tegelema meediavaldkonnaga, sest nii raadio otse-eeter kui ka kirjutav ajakirjandus annab tulevikuks kasuliku võime taluda paremini pingeid ning oskuse vallata ilusat eesti keelt kõnes ja kirjas.

Eeskujuks pealinlastele

Eesti tähtsaim naine ei pidanud paljaks ka kiita ääremaade elanikke nende hoolivuse eest oma kodukoha

vastu, nähes positiivsena seda, et erinevalt Tallinnast ei loeta siin ainult raha, vaid hoolitakse esmajärjekorras pereväärtustest ja tugevatest juurtest.

Kuna ligemale 50 -st presidendiga ühise laua taga istunud inimesed olid lõviosa noored, siis neile pani riigipea südamele, et koolis tuleb käia, maksu mis maksab. Kasvõi seetõttu, et läbi hariduse ja selle omandamise tulevad ka ideed, millest sünnivad maailma muutvad ettevõtmised. Loodetavasti avanes elumuutev võimalus ka kahe noore inimese jaoks, sest 12-aastane Karl Moorits Kurvits ja 16-aastane Riin Lepik said võimaluse teha presidendiga raadiointervjuu, mida võimalik kuulata nii Tõrva Raadio koduleheküljel kui ka Helme

Kihelkonnalehe Facebooki lehel.

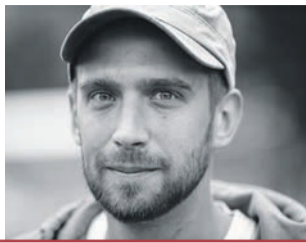
Hoolimata tähtsast ülesandest, Tõrva Gümnaasiumis õppivad noored raadioajakirjanikud verest välja ei löönud ja kõik küsimused said kenasti küsitud. „Olin ikka närvis. Käe võttis täitsa värisema,” ütles Kurvits, kes koos Lepikuga said oma küsimuste formuleerimise eest vastajalt kiita. Vastused, mis Kaljulaid intervjuueerijatele andis, olid põhjalikud ning see oli tingitud peaaesjalikult sellest, et taolisi talle Valgamaal esitatud polnud ja president ennast kordama ei pidanud, nagu tihtipeale erinevate ajakirjandusväljaannetega suheldes tuleb ette. „Saime ka mõned sellised küsimused esitada, mida paberil kirjas polnud,” ütles Lepik, et rõõmsameelne vastaja

andis neile palju julgust juurde.

Kolmveerandtunnine visiit möödus väga sõbralikus õhkkonnas ning naeratavatest nägudest puudus ei olnud. Üheks oluliseks põhjuseks oli ka hea ettevalmistustöö, sest lisaks Karl Kirdile oli usinalt ametis terve noortekeskuse kollektiiv: Triin Jaansalu, Romet Piller, Teve Rajamets, Margo Metsoja ja Valga ANKi noorsootööjuht Maarja Mägi.

Noortekeskusest suundus riigipea Hummuli vallas asuvasse pereettevõttesse Puide Talu, mis tegeleb põhiliselt teravilja kasvatamisega ning sertifitseeritud seemnete paljundamise ja müügiiga. Seega sai päeva jooksul peatunud nii mõneski paigas meie tulevases Tõrva vallas

Egon Ilisson
HKL vastutav väljaandja

Kas Sinu ketsid kuluvad?

Olen päris mitmetes intervjuudes ja arvamustes öelnud välja seda, et Tõrva ja selle ümbrusesse armusin ma paljuski seetõttu, et siin on kaunis loodus ja võimalus seda kasutada on silmapilkne. Kompaktne linnake annab võimaluse tarvitada tööle, kooli ja kauplusesse minekuks tervislikku jalutuskäiku või jalgratast.

Tallinnas elades oli mul reegel, et bussi või taksot kasutan vaid siis, kui jalutuskäik on pikem kui tund, ja seega kulus mul tööle jalutamiseks olenevalt aastaajast umbes kolmveerand tundi. Samas tööle jõudes oli pea juba headest mõtetest tulvil ja ma ei jõudnud ära oodata, millal saaks neid rakendada. Päevast päeva vastu jalgutanud inimesed, kes samuti selle viisi tööle jõudmiseks valinud, olid saanud mulle juba nii omasteks, et ma ei pidanud paljude neid isegi teretada. Vahel, kui mõnda tuttavat kõndijat ei trehvanud, mõtlesin, et ei tea, mis siis täna lahti on.

Tõrvas hakkavad samuti silma inimesed, kes valivad transpordivahendiks jalad, kuid neid ei ole sugugi nii palju, kui võiks arvata. Millegipärast heidutavad isegi väikesed vahemaad paljusid inimesi jala käimisest. Siinkohal ei saa kindlasti öelda, et autoga liiklemise puhul oleks alati tegu olulise ajavõiduga, sest vahemaad, mida läbitakse, pole tihtipeale enam kui kilomeetri jagu.

Olen kuulnud oma emalt ja ka vanavanematelt lugusid, kuidas nemad omal ajal läksid jala või suuskadega pea kümme kilomeetrit kodutalust kooli ja õhtul samamoodi, aga veidi targematena tagasi. Praegusel ajal tundub selline asi tõelise kangelasteona. Aga sellegipoolest ei suutnud ma uskuda ühe oma sõbra väidet, et hommikul mõni minut enne kella 8 on Tõrva gümnaasiumi juures tõeline autode paraad. Võtsin siis vaevaks ühel hommikul selles veendumise minna (jala loomulikult). Tõepoolest on tegu lausa massilise autode tulvaga, mis seal edasi-tagasi vurab. Ja vähe sellest, et kooli tuuakse mudilasi, kellel raske koolikotid selga murravad, vaid ka teismelisi noormehi, kes ilmselt mõne aasta pärast sõjaväekomissariaadis nutavad kehva tervise üle ja mõtleavad välja, miks ei peaks, jumala pärast, aega teenima minema. Eriti kurb on vaadata seda, et isegi inimesed, keda tean elavat vaid kiviviske kaugusel koolist, toovad lapsi autodega kohale. Aga vähe sellest, et õpilased kasutavad mugavat võimalust, ka mitmed õpetajad ja kooli personal vuravad neljarattalistel kohale – eeskujul antud! See on ironia ülivõrdes, et samal ajal räägime laste ülekaalususest kui uuest globaalsest taudist, istume seejärel autodesse ning sõidame tanklasse kabanossi sööma.

Aga kiitust natuke ka neile, kes praeguses arutlusest trennihullus ühiskonnas (kus suured musklid on justkui spordi sünonüümiks kujunemas) leiavad endas motivatsiooni liikuda jalgsi või jalgratastel. Isegi kui mõni neist mulle oma silmipõletavas neoonroosas sullejopes metsas vastu jalutab, saluteerin ma talle selle eest, et ta võttis vaevaks nautida maakeral pakutavat ilma selleks kütust raiskamata. Meeldiv on näha kevadel mõningaid linnaametnikke kui ka valla-rahvast ratastega tööle või kohtumistele minemas. See näitab, et me oleme õigel teel. Nõnda võiks talitada iga autosõber, et leida kasvõi üks päev nädalas, kui sõite on minimaalselt ja distantsid lühikesed, siis need sootuks ära jätta. Mingi parem jalutage koos oma lastega hommikul koolini!

Kohtumiseni kõnniteedel ja... armastage!

Teve Rajamets

Kadunud aiamaade saladus

Ilmselt on kõik tõrvakad tähele pannud aiamaasid, mis laiuvad Riiska järve taga. Kes ja kas üldse nendega veel tegeleb? Ilmselt pole palju neid, kellele ei meeldiks salatis kasutada ise kasvatatud tomateid, kurki ning tilli, kuid praegusel kiirel ajal pole selleks enam paljudel ilmselt aega. Mingi tegevus põllumaadel siiski toimub. Kes seal siis ikkagi askeldab?

Riiska järve taga ning ka mitmes kohas Helme vallas üldiselt asuvad maalapid, mis on inimeste vahel ära jaotatud. Nendel maa-aladel on otsustatud kasvatada kõike head - paremat nii söögipoolist kui ka silmailu. Omavalitsus on otsustanud, et kui otseselt miskit maaga teha pole, siis miks ka mitte see inimeste kasutusse anda. See tähendab ju ka omavalitsusele vähem tööd. Riiska järve läheduses asuval maalappidel on käinud tegevus juba aastaid ja isegi kui üks põllupidaja enam ei taha või jõua hoolitseda maalapi eest, siis huvilisi, kes seda soovivad, jätkub siiski. Riiska linnaosa inimestel on imeline võimalus kasvatada oma kätega perele värsket söögipoolist.

Kohalikud austavad kätetööd

Ma mäletan juba lapsepõlvest, kui veel Riiska linnaosas elasin, et ka minu vanaemal oli seal aiamaa. Suvel ei olnud paremat tunnet, kui minna vanaema aiamaale maasikaid sööma ning seejärel tõtata kohalikku järve ujuma. See, et kastmise tarvis tuli järvest vett tassida või hea saagi saamiseks vaod umbrohist puhastada, oli väike vaev

selle emotsiooni kõrval, mis isekasvatatud aiaviljast sai.

Kindlasti on aiamaa omanikel olnud seoses sellega ka muresid. Ilmselt jätkub tänase päevani neid lapsi, kes koolist koju tulles avastavad, et on näiteks emadepäev, ning otsustavad just sealt, kellegi aiamaalt, emale paar ilusamat õit kaasa noppida. „Minul pole suurt probleemi nende näppajatega küll tekkinud, eks ikka vahel on mõned nartsissid kuhugi kadunud, aga mis sa ikka teed. Ju kasvasin nii ilusad lilled, et ka keegi teine tahtis neid nautida,“ räägib aiamaaomanik Helju Kuusik, et siiski inimesed austavad kasvatatava vaeva ja vandaalitsema ei kipu.

Mugavustsoonist välja

Riiska aiamaade puhul on need enamasti inimeste valduses, kes elavad Riiska linnaosa magalas. Tegemine on just kõigi mugavustega korterites elavate põllumajandusinimestega, kes on otsustanud aiamaadel sõrmed mulda lüüa. Aednike sõnul ongi hea tasakaal korteris elamise ning aiamaal tegutsemise vahel. „Mina olen aiamaal tegutsenud juba pea 15 aastat, ei mäletagi,

kuidas ilma selleta olla. Suvel on see hea ajaviide ning kui kellelgi näiteks sünnipäev on, siis on ju ideaalne viia lilli oma aiamaalt. Ei anna võrreldagi poetomati ja oma kasvuhoone tomati maitset. Talvel hästi ei tahagi tomateid enam osta, kui oled suvel enda omadega harjunud,“ seletab virk Kuusik.

Riik ei ole kehtestanud seadust, kuidas korrusmajas elavatele inimestele linnades või asulates aiamaad jagada. Kuigi ametlikult linnades ja väiksemates asulates aiamaid ei jagata, on paljudes kohtades jäänud ripakile reformimata riigimaid, mida nõukogude ajal välja jagati ja hariti. Maade tagastamise või eraomandis olemise tõttu on paljud aiamaad väikelinnades vaid ähmane mälestus ja ka Tõrvas on munitsipaalmaadel asuval aiamaid alles käputäis. Nii näiteks ei ole enam praeguse Maxima poe taga asuval põllulappe ega suurpõldu Kaarlimäel. Allesolevad on harijate kaudu omavahel ja vahel ka omavalitsuste kaasabil edasi jagatud. Nii et ei ole ühtset reeglistikku, kuidas omale aiamaa saada. Tuleb lihtsalt omavalitsusse kohale minna ja küsida!

HUMMULIS SUURED AIALAPID

Kuigi Hummuli vallas pole kortermajades elavate inimeste hulk nii suur kui Tõrva linnas, on sealgi vajadus munitsipaalaiamaade järele olemas. Hummuli on tasuta maalappe jagama lahke, sest kaheaastaste lepingute kaupa on võimalik saada ühe leibkonna kasutusse kuni 1500 m² maad. Selge on see, et nii suuri maalappe ühe pere vajaduste täitmiseks vaja ei lähe ja seega maksimumi kasutamine on enamasti välistatud. Kuna maa kasutamise eesmärk on põllumajandussaaduste kasvatamine enda tarbimise vajadusteks, siis turukaupa seal kasvatada ei tohi. Samas on lubatud ehitada korraliku väljanägemisega kasvuhooneid, istutada viljapuid ja marjapõõsaid.

KUU PILT

Paastukuu 10. kuupäeval rõõmustas Tõrva muusikasõpru Ott Lepland koos bändiga. Naistepäeva raames toimunud akustilise minituuuri käigus kõlasid Tõrva Kirik-Kammersaali seinte vahel vanad head hitid kui ka lood uult esitletavalt albumilt "Maailm mu ees". Igas Eestimaa nurgas palavalt armastatud Leplandi saatis lisaks bändile veel ka suurepärase naisvokaaliga alati võrratu Marvi Vallaste. Tõrva Kirik-Kammersaali puupüsti rahvast täis toonud kontsert ei jätnud usutavasti kedagi külmaks ja pakkus palju häid emotsioone.

Foto: Ilmar Köverik

"Tõrva Tirk 2017" võistlusel osales 18 kalameest, kellest suurima saagi 1,56 kg püüdis välja Marko Maisa. Kõige suurema kala meelitas konksu otsa Kalmer Russiver.

Valgamaal kasvatatakse kartulit umbes 90 hektaril, mida on peaaegu 150 korda vähem kui teravilja.

Reet Koppel
Tõrva kultuurimaja kunstiline juht

Nalja, naeru ja palju muudki Tõrva huumorifestivalilt

Vikipedia definitsiooni järgi on nali sündmus, jutt, pilt, olukord vms, mis ajab naerma, mis on naljakas, lõbus, koomiline. Naljaks võib nimetada niihästi koomilise sündmuse, nähtuse, vms talletust või edasiandmist sõnas, pildis või muul viisil kui ka neis peituvat koomilist iva. Nali kergendab suhtlemist, aidates raskematest küsimustest kergemalt üle saada. "Naljaga pooleks" võib esitada ka selliseid küsimusi või teha ettepanekuid, mis surmtõsiselt võetuna tunduksid ebakohased või isegi solvavad. Naljal põhinevat meelelahutuse ja kommunikatsiooni vormi nimetatakse huumoriks.

Keegi anonüümseks jääda sooviv inimene on huumori kohta öelnud aga nii: "Huumor on puhver, mis päästab su häbistamisest. Kui sul on hea huumorimeel, ei saa sind kunagi häbistada. Ja kui sa keeldud olemast häbistatud, muutud sa võitmatuks. Huumor liidab inimesi, samas kui häbistamine kisub neid lahku. Häbistamise ja solvanguatega lõhki kistud ühiskonnas on huumor nagu sõõm värsket õhku. Hea huumorimeel vabastab sind hirmust ja ärevusest."

Et anda omapoolne panus teatrikuu tähistamisse ja mitte ära unustada 1. aprilli kui naljapäeva, kor-

Tõrva Tilgad eelmisel aastal Väätsal huumoriõhtul "Maamees muigab".
Foto: Erakogu

raldab Tõrva kultuurimaja 23.-26. märtsini huumorifestivali. Kolmepäevasel koondüritusel võib esinemas näha nii kohalikke artiste kui

ka estraadikollektiive kaugemalt. Avalöögi kogu festivalile annab Indrek Taalmaa alias peakokk Viktor teleseriaalist „Köök“ ning kapten

Villem Kadak seriaalist „ENSV“. Indrek tuleb Tõrva oma monodendusega „Oranžid tropid kõrvas“, mida saab vaadata kinomajas 23. märtsil kell 19. Näidendi teksti autor on Andrus Kivirähk. Väike kokkuvõtte etendusest: tänapäeva linnamüra, kiire elutempo, sign ja sagin tekitavad meil kõigil aeg-ajalt tunde, et tahaks kasvõi hetkekski kõrvatropid kõrva panna ning ennast kõigest välja lülitada. Nendel harvadel hetkedel, kui meil see õnnestub, meenuvad mälupeilides tihti tegelaskujud, kes olenemata käre ja müra on teiste hulgas silma paistnud ning meile endalegi teadmata põhjusel mälusoppi salvestunud...

25. märtsil kell 15 saab kultuurimaja saalis alguse huumoripäev, millega tähistatakse meie oma estraaditrupi Tõrva Tilgad 10. juubelit. Trupp alustas selle nime all tegevust 2007.a Asta Mäeoru alias Tõrva Tilde juhendamisel. Täna sel päeval juhendab truppi vastne Mari Kulli nim kultuuripreemia laureaat Valdeko Kalamees. Juubeliüritusele on külla kutsutud sõpruskollektiivid: Kolmas Voorus Abjast, Kihva Tartust, huumori-satiriitruup Pajustist ning noored näitemänguharrastajad Tõrva Avatud Noortekeskusest. Päris kindlasti võib lubada, et sellel päeval on kuulajate nägudel nae-

ratus ning lavale kostub ka naerurturtsatusi. Nagu öeldakse...nalja ja naeru nabani!

Nali ja tervendav huumor on küll elu üks alustalasid, aga ega siis läbi elu ainult naerdes kapata ei saa. Tihti juhtub maailmas kummalisi ja imelisi asju ning olukordi, mis sunnivad meid esitama üsna tõsiseid küsimusi. Kes me oleme, kust tuleme, kuhu läheme, miks me oleme koos just selle inimesega, kellega oleme? Elu on mõistatus!

Just sellist pealkirja kannab Virve Osila näitemäng, mille toob pühapäeval, 26. märtsil kell 16 vaatajateni kultuurimaja näitering Kiira Soovarese juhendamisel. Kultuurimaja laval rullub lahti müstiline draama, mida vaadates jääb kummitama küsimus - miks me üldse olemas oleme. Paljud on ehk sattunud sellisele metsalagendikule, kus me justkui kunagi oleks juba viibinud.... mõnes eelmises elus ehk? Näidendis „Elu on mõistatus“ astuvad tegelastena üles Maie Oja, Heli Holm, Eve Valliste, Kalle Vister, Olga Looga, Taavi Kärt ning Mati Oja. Muusikaline kujundaja on Arnold Looga, dekoraator Valev Elerand.

Huumorifestivali korraldajad loodavad, et hoiatus „Liignaerminne võib kahjustada teie tervist“ Tõrvas seekord paika ei pea!

Kultuurisündmused

- 9. aprill kell 13
Tõrva Kirik-Kammersaalis
Tõrva linna
LAULUKARUSSELL 2017
- 12. aprill kell 19
kinomajas
Henrik Noormanni
monoetendus "Uskumatud
seiklused New Yorgis"
- 27. aprill kell 19
kirik-kammersaalis
"Huvitavate kohtumiste õhtu"
külalisteks Kalle Sepp ja
Adeele Sepp

Tõrva rajatakse ainulaadne sidevõrk

SkyLive Telecom AS on otsustanud rajada kogu Tõrva linna katva kaasaegse sidevõrgu.

Fiiberoptilisel kaablil baseeruv võrk toob kõikide linnas olevate kodudeni ja ettevõteteni ülikiire interneti, kvaliteetse telepildi ja muud võrguteenused. Esmakordselt Eestis võetakse kasutusele 10G tehnoloogia, mis võimaldab väga kvaliteetset ja ülikiiret internetiühendust praegu ning ka aastakümnete pärast.

Linnapea Maido Ruusmann

on SkyLive projektist huvitatud: "Oleme positiivselt meelestatud ja toetame igati, kindlasti toob see linnaelanikeni senisest kvaliteetsema internetiühenduse ja viib ka teenusehinnad alla."

Võrgu ehitust rahastab täies mahus SkyLive Telecom AS. Elanikele on kampaania korras liitumine tasuta, mille käigus tuuakse igale soovijale koju fiiberoptiline kaabel ja seadmed. Liituja tasub peale võrgu valmimist teenuse eest kuutasu vastavalt hinnakirjale.

Tõrva keskristmik plaanitakse ümber ehitada

Maanteamet avalikustas hanke, mille tulemusena peaks valmima Tõrva keskristmiku ümberehituse põhiprojekt. Pragusel ristmikul on ameti sõnul piiratud nähtavus ning ebaselge liikluskorraldus. Projekti eesmärk on ristmiku liiklusohutuse taseme tõstmine ning majandusliku mõistliku lahenduse leidmine. Hankes osalejatel tuleb eskiisprojekt koostada kahele variandile.

- 1) Rajada ringristmik siseringsi vähima läbimõõduga 28m.
- 2) Kanaliseerida olemasolev ristmik.

Projekteerimise alguses ja käigus peab projekteerija konsulteerima eskiisprojektidega seotud küsimustes kohalike omavalitsustega, asutuste ja tehnovõrkude valdajatega. Maanteameti andmetel läbib lõiku Kevade tänavast kuni Veski tänavani (ehk Kõrtsihoone tagant mööda) hetkel umbes 4500 autot ööpäevas, millele lisandub umbes teine samapalju, kes kasutavad ristmiku Tartu suunal või Tõrva kesklinna jõudmiseks.

Ave Visor

Ala Põhikooli õpilaste tegus minifirma WoodBoard

Nii valmivad noorte käe läbi lõikelaud.

Tihti kuuleme väljendit, et noorus on hukas või seda, et meie noored on laisad ega soovi midagi peale arvutis istumise teha. Tahaksime selle artikliga selle müüdi ümber lükata. Nimelt meie Ala Põhikooli 7. klassi õpilased ja üks 6. klassi noor tõestasid, et ettevõtjad võivad olla ka õpilased.

Ettevõtluse alustamiseks ei ole keegi liiga noor ega oskamatu. Loomulikult ei saa meie kool võtta siinosa kiitust endale, sest ettevõtluse pisiku meie kooli töid toredad ja noori hästi tundvad Marek Mek ja Ülla Tamm. Nimelt külastasid nad Ala Põhikooli novembrikuu lõpus ja tutvustasid noortele konkurssi „Nupp nokib“. Konkursi eesmärk oli tekitada noorte seas huvi Valgamaa majanduse arenguperspektiivide vastu, ärgitada õppureid olema loovad ja ettevõtlilikud. Ala Põhikoolis tarkas minifirma loomise vastu huvi neljal aktiivsel noorel inimesel. Nimelt otsustasid 7. klassis õppivad Kevin Köster, Valeerija Ganijatullina, Reivo Tennosaar ja 6. klassis õppiv Siret Pogotovka luua oma minifirma. Nagu öeldakse, mis mõeldud, see ka tehtud. Helme valla noorsootöö ja spordispetsialist Ülla Tamm oli nõus olema noortele toeks nii nõu kui ka jõuga ja on olnud noorte juhendajaks ning võiks lausa öelda, et mentoriks kõik see aeg. Suur tänu talle selle eest.

Huvitegevusest tekib firma

Kuid lugejatel tekib kohe küsimus: mis asi on siis see minifirma? Mini-

firma on iseenesest lihtsustatud variant õpilasfirma programmist. See on mõeldud ettevõtliku mõtelaadi arendamiseks ja ettevõtlusalaste põhiteadmiste andmiseks 7. - 9. klassis. Programmi eesmärgiks on aidata õpilastel tutvuda väikeettevõtte loomise, juhtimise ja lõpetamisega. Minifirmad on üldjuhul seotud huvitegevustega koolis ja õpilased õpivad ühes klassis. Meie koolis see nii ei ole. Meie minifirma meeskond koosneb nii 6. kui 7. klassi õpilastest ja on täiesti kooliväline tegevus. Programmi sobib õpetada eraldi ettevõtlustunnis või integreeritult, samuti teostada loovtööna. Loomulikult teavitati minifirmas tegutsetavate õpilaste vanemaid minifirma põhimõtetest. Ala Põhikooli õpilased otsustasidki olla mõistlikud ning teostada minifirma loomine ja tegutsemine loovtööna Ala Põhikooli juures. Oluline on siinkohal meeles pidada, et minifirma ei ole õpilasfirma. Neil kahel firmaliigil on oluline erinevus. Minifirma erinevused õpilasfirmast on järgmised:

- minifirma on rohkem sotsiaalne suunitlusega, mitte niivõrd kasumile suunatud tegevusega;
- oluliseks peetakse kodukohakeskset tegevust;
- üks võtmesõna on keskkonnasäästlikkus;
- vaja on kindlasti koostööpartnereid. Nt Ala Põhikool, KOV, lapsevanemad, kohalikud ettevõtjad;
- lapsevanema nõusolek ja

teavitamine on vajalik;

- kasumi jaotamine otsustada enne algust;
- klassis võib moodustada väikestest minifirmadest suurfirma;
- kindlasti tuleb maksta palka! Ka siis, kui tegijad on omanikud;
- minifirma kaust – koondab kõik dokumendid;
- maksimaalne algkapital – 130 eurot;
- ühel õpilasel ei tohi olla rohkem kui 26 euro eest aktsiaid – kontrollpakki ka mitte;
- 25 eurost suuremad väljaminekud kinnitab juhendaja;
- raamatupidamine lihtsam, kassapõhine arvestus;
- käive ei tohi ületada 3200 eurot;
- rohkem tähelepanu tegevustele ja tagasisidele õpetajalt õpilastele;
- välislaadad lubavad osalemist alates 15. eluaastast.

Minifirmad saavad osaleda võistluses „Eesti parim minifirma“

Osalemine laataladel

Ühiselt istuti Ala Põhikooli õpilaskodu köögis ning arutati, mis võiks olla see toode, mida hakata tootma ja arendama. Leiti, et toormaterjal peaks olema eestimaine ja see võiks olla puit. Kui juba puidu juurde jõuti, siis otsustati, et toode peab olema noortele võimalikult jõukohane ise toota ja teha. Arutati ja jõuti kokkuleppele, et hakatakse tootma erineva suuruse ja välimusega lõikelaudasid ja toidu serveerimisaluseid. Esimesed

tooted olid suhteliselt tagasihoidlikud. Siinkohal on oluline ära mainida ka see, et esimeste serveerimislaudade valmistamisel oli suur osa ka Ala Põhikooli töötajal Tõnis Järvel, kes abistas kooli poiste tööõpetuse klassis aluste väljalõikamisel ning appi tulid ka 7., 8. ja 9. klasside poisid, kes abistasid serveerimislaudade lihvimisel ning aitasid esimese laada jaoks esemete valmistamisel kaasa. Esimene laada kogemus detsembris oli noortele üsna hirmutav, kuid noored ei loobunud, vaid otsustasid minna edasi ja arenda. Tootearendus oli üks märgusõnadest. Serveerimisalused muutusid pilkupüüdvamaks ning huvitavamateks.

Ülla Tamme eestvedamisel külastati 11. veebruaril 2017 Eesti õpilasfirmade laata, mis toimus Tallinnas

Kristiine ja Rocca al Mare keskustes. Osavõtutasu maksis Ala Põhikool, sest peeti oluliseks arendada meie kooli noori ning anda neile võimalus saada mitmekülgsemat kogemust.

Kallid noored, lapsevanemad, õpetajad ja lugejad, olgem avatud noorte iseseisvatele ettevõtmistele ning andkem neile võimalus ise õnnestuda või ka ebaõnnestuda, sest siis me õpime. Oma vigu saab alati parandada, kuid kui me ei lase neid teha, siis ei ole meil ka millegi poole püüelda. Soovime kõigile noortele ettevõtlikkude vaimu ja olgem innovaatilisemad, mõelgem väljapoole kasti, sest seda on Eest riigi arenguks vaja. Eesti riik vajab asjalikke ettevõtlikke noori, kes hakkavad tulevikus meie majanduses olulist rolli mängima. Jõudu ja jaksu!

Tublid noored käisid oma tooteid tutvustamas ka Tallinnas. Fotod: Ülla Tamm

Meilt saad kiirelt load kätte!
4.04.-15.06.2017

HIND 400 EUR!
29 teooriatundi
23 sõidutundi (a 45 min.)
16 tundi esmaabi
Tartus libedasõit (koos transpordiga)

Registreeri siin
www.vkok.ee/kursus/
Koolituse koht: Valgamaa Kutseõppekeskus,
Loode 3, Valga

Kalle Vister
Tõrva Linnavolikogu esimees

Tõrva esindusansambel Jauram juubeli künnisel

Tõrva rahvamuusikaansambel Jauram on välja kasvanud Tõrva külakapellist, mis alustas tegevust 1972. aastal Alma ja Paul Kaidre juhendamisel. Ansambliil on pikk ja sündmusterohe ajalugu. Tõrva külakapell alustas 9liikmelisena. 1979. aastal hakkas ansambli juhendama Leho Anton. 1980. aastal sai Tõrva külakapellist rahvamuusikaansambel Jauram.

Aastate jooksul on ansambli koosseis muutunud. Jauramis on kaasa mänginud mitmed piirkonnas tuntud pillimehed: Leili Jaama, Erni Kasesalu, Heinar Hernits, Ott Kaasik, Aado Kaasik jt.

Jauram kui Tõrva piirkonna esindusansambel on läbi teinud tugeva muusikalise arengu. Suure panuse on andnud sellesse muusikapedagoog, laulja ning helilooja Aado Kaasik ning juba aastaid ansambli juhendanud Thea Leitmaa. Jauram on osalenud rahvusvahelistel festivalidel (Europeade 2011 ja 2012, Festival Eurofolkitalia 2014, Mulgimaa päev Stockholmis 2014, Praha rahvusvaheline folkloorifestival 2015 jt) kui ka traditsioonilistel rahvamuusikaüritustel Eestis (Pillipidu 2009 ja 2014, Mulgi pidu 2010, 2012, 2014, piirkondlikud ja maakondlikud rahvamuusikaüritused).

Rahvamuusikaansambel Jauram

Rahvamuusikaansambel Jauram Riidajas Valgamaa V rahvamuusikapäeval (2016). Vasakult: Thea Leitmaa, Märt Tomp, Inari Vähi, Vello Jaska, Karin Kase, Kalev Mäekalle, Arnold Looga. Foto: Erakogu

pälvis Eesti Kultuurkapitali maakondliku kultuuripreemia Valgamaa Kultuuripärl 2012. Samal aastal tähistas ka nimetatud kollektiiv Jaurami 40. aastapäeva.

2015. aasta suvel toimus rahvamuusikaansambli Jauram liikmete vahetus. Mõned mängijad soovisid lahkuda ja nende asemel liitusid ansambliga uued andekad ja mitmekülgsed muusikud. Iga pillimees toob ansambli kaasa uut repertuaari, uusi mõtteid ning annab oma isiksuse ja oskustega suure panuse ansambli arengusse. Jaurami repertuaar täieneb pidevalt ja tänu uute pillide (torupill, eesti lööts ja

mandoliin) ansambli tulekule on ansambli helikeel muutunud palju värvikamaks.

Võime öelda, et Jauram ühendab endas rahvamuusikahuvilisi inimesi nii muusikalise haridusega kui ka entusiastlike pillimehi. Mängijatel on tõsine huvi muusika tegemise vastu ja soov ühiselt musitseerida.

Nimelt on täna jätkuvalt tegutsenud Tõrva Kultuurimaja rahvamuusikaansambel Jauram Thea Leitmaa juhendamisel Tõrva külakapelli traditsioonide jätkaja, kuna kollektiiv ei ole lõpetanud vahepeal oma tegevust, vaid tegutses jätkuvalt ja

tõusvas joones edasi.

Samas on Tõrva linnavalitsus eraldanud pidevalt rahalisi vahendeid juhendaja töötasuks ja muusikariistade ostmiseks.

Inimestele võib segadust tekitada uus rahvamuusikakollektiiv Helme Jauram, mis on loodud ligi kaks aastat tagasi. Siinjuures teadmiseks kõikidele, et tegemist ei ole Thea Leitmaa juhendatava Tõrva linna esindusansambliga Jauram, millel on 45-aastane järjepidevus. Küll mängivad selles koosluses mõned inimesed, kes on varem kuulunud rahvamuusikaansambli Jauram liikmete hulka.

Tõrva linna rahvamuusikaansambli Jauram praegusesse koosseisu kuuluvad:

Thea Leitmaa – juhendaja (aastast 2012), akordion, lööts, vokaal

Karin Kase – jauram jt rütmipillid, vokaal

Vello Jaska – akordion, lööts, trumm, vokaal

Arnold Looga – bass, kontrabass, vokaal

Kalev Mäekalle – mandoliin, vokaal

Märt Tomp – mandoliin, torupill, vokaal

Inari Vähi – kitarr, vokaal

Juubeliaastal ootab Jauramit ees palju põnevaid ülesastumisi. Osalemine Viljandimaa rahvamuusika päeval, Mooste rahvamuusikatööluste festivalil Moisekatsi Elohelü. Lisaks on Jauram endale eesmärgiks seadnud osalemise rahvusvahelisel Europead festivalil, et esindada Valgamaad, tutvustada Mulgi kultuuri ning luua uusi sidemeid. Jauram mängib ka Lõuna-Eesti memme-taadi suvepeol Võru Kubijal.

Priast saadud toetuse abiga valmivad Jaurami pillimeestele juubeliks uued mulgi kuued.

Et jäädvustada muusikalisi õnnestumisi, salvestab Jauram hoolsasti uue plaadi materjali ja 45. juubeliks ilmub parimate lugude plaat, mille esitlus toimub Jaurami juubelikontserdil.

Ritsu karika 2017 tänavakorvpallis võitis võistkond Minions

Erki Säks

Järjekordne Ritsu karikas 2017 tänavakorvpallis toimus Ritsu spordihoones, millest võttis osa kaheksa meeskonda Tõrvast, Helmest ja selle lähiümbrusest, samuti Valgast, Rõngust ja Võrust.

Kohaletulnud meeskonnad loositi kahte alagruppi, mille kaks parimat lunastasid poolfinaalipäasme.

Kui alagrupimängud algasid pihta rahulikult, siis play-offid sisaldasid endas juba emotsioone ja kõva võitlust. Poolfinaalides kohtusid esimese alagrupi võitja Minions ja teise alagrupi teine Lossa. Mängu võitis Minions 12:5. Teise alagrupi võitja Valgamaa Kutseõppekeskus II, koosseisus Vidrik Ugur, Brendon Paidra, Ats Tamm ja Olver Kaljuvee, võitis esimese alagrupi teist Halvad

Uudised, koosseisus Kimmo Känd, Rauno Usberg, Kalle Mardim, Taivo Saar, tulemusena 12:2.

Finaalis alagrupi võitjad

Kolmanda koha mängus võitis Lossa, koosseisus Martin Pungas, Priit Raja, Mihkel Luht ja Allar Kärmo, Halvad Uudised tulemusena

12:2 ja tuli sellega Ritsu karikal kolmandale kohale.

Finaalis läksid seega vastamisi Minions ja Valgamaa Kutseõppekeskus II, milles paremat mängu näitas Minions (12:6) ja tuli Ritsu karikas 2017 tänavakorvpalli turniiril võitjaks. Võitjameeskonnas mängisid Mario Printsman, Rai-

ner Printsman, Rait Taul ja Erko Ruukel.

Võitjameeskonna liige Erko Ruukel oli rahul, et turniiri vastu oli üpriski suur huvi. „See, et osales kaheksa meeskonda, on suhteliselt hea tulemus, kuna tänapäeval ei tehta enam niipalju sporti nagu sel ajal, kui mina noor olin,” rääkis Ruukel, kes küll veel veterani vanuses pole, aga palli mänginud juba tükk aega. Hea meel oli mängumehel ka selle üle, et vilemehed olid heal tasemel, mis nii mõnegi korvpalliturniiri suureks probleemiks. „Üldine organiseerimine oli hästi korraldatud, pisikeseks murekohaks võiks lugeda libedat põrandat, aga eks see viga parandatakse järgmiseks korraks,” tunnistas Ruukel.

Kolmepunktivõistluse võit Valka

Võtjameeskonna edu valem oli ühtne meeskonnavaim, milles erimeelsused puudusid. „Kui olid mingid murekohad, siis arutasime need kiirelt läbi ja tegime omad järeldused. Tiimis valitses väga vaba olustik ning puudus pinget ja loomulikult me tahtsime seda võitu kõige rohkem sel päeval!” tunnistas Ruukel.

Ruukel aga oma rolli meeskonnas üle ei tähtsusta ja tunnustab, et nagu kohe alguses oligi planeeritud, oli ta enamjaolt treenerirollis ning õpetas platsi kõrvalt, mis tegema peab. „Poolfinaalis tulid lõpus mängu, et pakkuda publikule paar ilusat kolmest ja viimasel sekundil punktid veel lõhki ka visata,” naljab Ruukel.

Alagruppide ja paly-offi vahepeal peeti maha ka kolmepunkti viskevõistlus, mille võitis Brendon Paidra.

Eestis on iga elaniku kohta veidi üle 0,5 auto, millega ollakse maailmas 40. kohal. San Marino on ainuke riik maailmas, kus on autosid rohkem kui elanikke. Togos on seevastu 500 inimese kohta kõigest üks auto.

Maailma kalleim auto on Ferrari 250 GTO, mille üks mudel vahetas omanikku 52 miljonit dollari (32,18 miljonit eurot) eest. Näiteks pommilennuk B-52H maksab 53,4 miljonit dollarit.

Egon Ilisson

Autodoktoritel jagub tööd, olenemata ilmast või valitsusest

See, et inimene oma neljajalgsete sõprade eest hoolitseb, on kõigile iseenesest mõistetav. Vähemalt samapalju hoolt nõuavad ka meie neljarattalised kaaslased. Nende puhul aga pelgalt paitamine ja kõhu täis tankimine alati ei aita.

Tõrvas ja lähiumbruses ei ole just ülearu palju kohti, kus võimalik autosid putitada, kui nad enam koostööaltid pole. Aga nende väheste teenusepakkujate juures töötavad inimesed on nii tragid, et suudavad lõviosa probleemidest lahendada kiirelt ja kvaliteetselt.

Tõrvas ja ümberkaudsetes valdades on võtnud autoremondi enda peale pool tosinat teenusepakkujat, kes vähemal või rohkemal määral ja avalikult kõigile soovijatele igapäevaselt teenust pakuvad.

Helme kihelkonnaleht otsis vastuseid oma küsimustele kolmelt noorelt ja ettevõtlikult mehelt, kes koos abilistega suudavad teenindada kuus sadu kliente. Kuigi Tõrvas Nooruse tänaval asuv Tõrva A.R.T OÜ, Liiva tänaval tegutsev KMK OÜ ja Helme ja Tõrva vahel paiknev TM Hooldusgrupp on üksteisest kiviviskeskaugusel, on kõigil tööd palju ja välja kujunenud oma kindel kliendibaas.

Konkurents ei ole halb

Kolmest ettevõtjast on uustulnuk autoremonditurul varasemalt peamiselt hooldusteenustega tegele- nud TM Hooldusgrupp, kuid oma remonditeenuseid tulid nad pak- kuma suure entusiasmiga ja see on ära tasunud. Autoteenuste vallas ongi tähtis leida kiiresti üles kliendid, kuna uue tegevusharu kaasa- mine tähendab ettevõtte jaoks väl- jakutset ja peab arvestama suurte investeeringutega. Seega peab hak- kama tulu teenima võimalikult kiiresti. „Kõige tähtsam on uue tee- nusepakkujana eristuda millegagi teistest. TM Hooldusgrupp OÜ rajas selleks kaasaegse ja ruumika vii- halli. Kõik kasutusel olevad seadmed on uued ja neid lisandub pidevalt ka juurde,” räägib ettevõtte juhataja Marko Tamm, et tee ääres väljapaist-

val kohal asuv ettevõtmine hakkab juba iseenesest silma. Märtsikuu jooksul peaks neil kohale jõudma ka auto veermiku reguleerimise jaoks mõeldud seade ehk sillastend, mida antud piirkonnas hetkel veel ei ole. „Klientide leidmisega ei ole probleeme, kuna piirkond on väike, siis info liigub kiiresti,” on Tamm rahul.

Uus teenusepakkujat pole ka teiselt leiba lauvalt viinud ja nii A.R.T OÜ juhataja Veiko Jaago kui ka KMK OÜ juhataja Janar Kadak kinnitavad, et tööd jagub kõvasti. „Järjekorrad on tavaliselt nädal kuni poolteist, suvel ja rehvi vahetushooajal ulatuvad vahel ka kahe nädalani,” tunnistab Jaago, et ka tänavusel talvel oli tööd ohtrasti. „Konkurents on alati olnud edasi- viiv jõud ja mingit erinevust ma küll ei näe mitmete teenusepakkujate puhul, sest põhimõte on ju ikkagi kõigil sama - hooldada ja remontida kliendi auto,” räägib mees, et kindlasti üksteise peale vimma ei peeta.

Uus on kallid, vana odav

Autode soetamise puhul tuleb pal- juski hinnata nende otstarvet, prak- tilist väärtust ja seda, kui palju raha inimesel luhvutada on. Ja siinkohal ei kehti alati reegel, et iga uus on parem. Vanade ja paljutoodetud mudelite puhul võivad olla ülalpidamiskulud kordades väiksemad kui uute puhul, eriti kui need on sellist marki, mida Eesti teedel väga palju ei liigu. Janar Kadak tunnistab, et uemate autode tehniline pool ei ole keeruline, aga neis sisalduv elektroonika läheb jär- jest keerulisemaks. „Vanemate autode remontimine on oluliselt lihtsam ja odavam. Uemate autode jupid ning hoolduskulud on kallimad ning need autod on nõrgemad. Uemate autode hooldusvälbad on tehase poolt liiga pikad ning selle järgimine kahjustab

TM Hooldusgrupi suurtöökojas saadakse hakkama ka paatide remontimisega. Fotod: Feliks Golding

Janar Kadak on nõutud meistrimees juba aastaid.

Igal aastal valmistatakse üle 60 miljoni uue auto ehk ühes päevas enam kui 165 000 neljarattalist.

Maailma enimmüüdud automark on Toyota Corolla, mida müüdnud rohkem kui 40 miljonit ja mida on toodetud aastast 1966.

Uudne sillastend peaks leevendama ühte kitsaskohta autoremondis.

TM Hooldusgrupi kontoris on ka kena valik erinevaid vajalikke tooteid autoomanikele.

Tõrva A.R.T OÜ töökoda on tegutsenud juba rohkem kui 10 aastat.

autode mootoreid ja näiteks õlivahetust peaks teostama tihedamini,” annab Kadak praktilisi õpetussõnu. Ka Tamm tunnistab, et tänapäeva autosid võrreldes nõukogudeaegade masinatega on kindlasti raskem remontida, kuna on palju erinevaid automarke ja sellest tulenevalt ka nende uuele elule putamine vajab palju mitmesuguseid spetsiaalseid tööriistu.

„Utul sõidukitel on peamised probleemid ikka elektroonikas, ilma kaasaegse diagnostikaseadmata on vigu keeruline ja vahel ka võimatu tuvastada. Vanemate sõidukite puhul on peamiseks probleemiks auto kere olukord. Tihtipeale on sõiduki kere taastamine või remontimine kulukam, kui soetada uus sõiduk, mis on tehniliselt korras,” räägib Tamm igapäevatoos nähtust.

Aga kuidas siis meie piirkonna üldine masinapark välja näeb? Kas vastab tõele jutt, et siin ääremaal raha ei liigu ja kõik on oluliselt mahajäänum kui suurlinnades? Autoremondiga tegelevad mehed sellega aga kindlasti ei nõustu. Kui Veiko Jaago hindab keskmiseks autode vanuseks meie piirkonnas umbes 10 aastat ega pea seda väga kaasaegseks, siis Marko Tamm hin-

dab masinaparki suhteliselt kobe-daks. Et autod aina uuemateks lähevad, ei tähenda seda, et nad iseenda eest hoolt suudaksid kanda. Siinkohal on inimesed väga erinevad oma raudsete ratsude eest hoolitsema. On neid, kes hoiavad oma autosid piinlikult heas tehnilises korras, aga ka neid, kes lasevad neil sõita seni, kuni puksiiriga vaja remonditöökohta vedada. „Eks inimesi on erinevaid, aga paraku on nii, et kes õigeaegselt ei hoolda masinat, peab arvestama hiljem suurema rahalise väljaminekuga. Soovitaksime ikka inimestel jälgida hooldusvälba pikkust masinal ja samas mitte lasta hoolduse aega ettenähtust pikemaks,” räägib Tamm, et kindlasti on vaja pöörduda remonditöökohta ka siis, kui mõni hoiatustuli ilmub armatuuri, mille tähendust ei teata. Enamasti ongi õige käitumine spetsialistide käest nõu või abi küsida, sest iseseisvalt on tänapäeval autosid kodus töökorda putitada küllalt keeruline. Ometi ei kiirusta inimesed alati esimese kolina või märgutule peale töökoja ukse kulutama. „Remontida lastakse eelkõige seda, mida hädasti on teha vaja. Uuematel autodel ise kodustes tingimustes midagi väga enam teha ei saagi. Heal juhul saab ehk pirni

vahetada,” räägib Kadak sellest, et ainult kuldsetest kätest autode puhul ei pruugi piisata.

Veiko Jaago sõnul on aga see, kuidas kohalikud oma auto tehnilise korra eest hoolt kannavad, praegu väga hea, võrreldes aastatega. Kohalikud teavad hästi, et pikendada oma auto eluiga saab juba sellega, et õigel ajal õlid ja filtrid vahetada, teha roostetõrjet jne.

Kitsaskohaks tarnimine

Auto on väga paljudele inimestele igapäevane tarbese ja ilma selleta tekivad mitmed erinevad probleemid, mis võivad olla ületamatud töö või eraelu täisväärtuslikul toimimisel. Kui auto peaski hakkama tõrkuma ja vajab remonti, siis vigade parandamine ei käi nipsu lastes ning teinekord tuleb arvestada, et probleem leiab lahenduse alles päevade, kui mitte nädalate pärast. Autoremontijate peale ei maksa aga siinkohal pahurad olla. „Peamine murekoht on varuosade tarnimise operatiivsus, sest väikeses kohas pole võimalik kohe täna varuosa võtta. Päriski tulevad valed jupid ja siis jääb auto sellel päeval korda tegemata ja töökoormus suureneb, kuna järgmisel päeval vajavad tegemist juba uued

tööd,” räägib Kadak, et niimoodi hakkavad asjad kuhjuma. Marko Tamm on sama meelt ja ütleb, et tööpäevad on teinekord väga pikad ja inimlikult saadakse aru, et inimestel on autot igapäevaelu toimetustes hädasti vaja. „Püüame igal kliendile kiirelt vastu tulla ja leida tehnilistele probleemidele lahendus. Üldiselt on suuremate tööde teostamiseks ootejärjekord nädal aega. Kuid väiksemad remontitööd ja korralised õlivahetused saame planeerida teiste tööde vahele ning selle reageerimisaeg on tavapärastel 2-3 päeva,” räägib Tamm.

Kui auto vajab remontimist, siis ei saa klientide lojaalsuse peale alati loota. Kui ühel ettevõtetel on hetkel järjekord ilmatuma pikk, siis ikka minnakse ka uurima teistest töökojadest, kas ehk kusagil mujal leiaks kiiremini oma murele lahendus. Eks sõpru-tuttavaid ja kauaaegseid kliente ikka aidatakse väljaspool järjekorda, aga seda pärast ametliku tööpäeva lõppu ning kedagi ootejärjekorras seetõttu kaugemasse tulevikku kindlasti ei lükata. Rehvi vahetuse hooajal tuleb paratamatult olla eriliselt kannatlik ja mõistva suhtumisega, sest üle oma võimete ei suuda keegi töötada. Ei saa ka loota, et uued turule tulijad oleks alakooramatud, sest hädasolijad leiavad nad kiiresti üles. „Ei olene siin suurt ka sellest, milline on aasta-aeg või kui kaua on teenusepakkuja olnud. Selle lühikese aja jooksul, kui oleme tegutsenud, on kahel remondiluksepääl käed-jalad tööd täis olnud. Kui öeldakse, et jaanuar ja veebruar on inimestel selline rahulikum nn pühadest taastumise periood, siis seda tehnika puhul paraku öelda ei saa, see kuulub ühtemoodi ja vajab hooldamist, olenemata ajast,” räägib Tamm, et sisseelamiseks aega selles valdkonnas ei anta.

Tulevik on tunni aja pärast

Autotööstus on kiiresti arenev ja kui mõni tööstur loorberitele puhkama jääb, on konkurendid juba kihutanud täiskäigul mööda. Kui 1911. aastal lõi Cadillac esimese elektristarteri ja enam ei pidanud auto käivitamiseks rasket mehhaanilist vänta ketrama, siis sada aastat hiljem sõidavad autod pikki vahemaid puhtalt elektrist jõudu saades. Kuid mis suunas liigub autotööstuse tulevik, ei oska hetkel veel keegi öelda.

Bagikrossis Baltikumi absoluutsesse tippu kuuluv Kadak usub, et autotööstuses tuleb tulevik revolutsiooniline. „20 aasta pärast on ilmselt vesinikuenergia sõitvad autod. Elektriautod ilmselt võidukäiku aga teha ei suuda,” arvab Kadak, et tehniline pool jääb autodel ilmselt samaks, aga kapotialust ennustada ei julge. Jaago on samuti veendunud, et kahe aastakümne pärast enam tänapäevased kütuseliigid autosid nii palju edasi ei vea ja paljud neist töötavad elektri või millegi muu pealt. „Minu arvates on elektriautodel veel väga palju areneda, kuna läbisõit ühe laadimisega on veel väike. See võiks olla vähemalt 600-700 kilomeetrit ja talvel vähemalt 400-500, mitte nagu praegu, kus talvel sõidavad aknad jääs ja soojendust käima panna ei saa, sest muidu ei jõua sihtkohta,” on Jaago skeptiline praeguste elektriliikurite suhtes.

Tamm peab samuti tõenäoliseks elektrimootorite suuremat kasutust tulevikus, kuid seda, kas autoremontijatel sellega tööd vähemaks jääb, ette näha ei tihka. „Elektriautode hooldamise osa on keeruline ennustada, kuid kindlasti igasugune tehnika vajab hooldust,” räägib Tamm, et mis liigub, see kulub. Loodetavasti aga tublidel remondimeestel osavad käed ära ei kulu ja nad saavad meid aidata murede puhul nii praegu kui ka aastakümnete pärast.

Helme pärit jutuvestja Minni Nepp ehk Roiu Minn oli allikaks paljudele muistenditele, millest osa pani kirja ka Herta Laipaik (pildil).

Kalme ja Puide küla vahele jääb väli, kus 1218. a augustis toimus lahing vene vägede ja saksa rüütlite vahel. Puide lahing kestis terve päeva ja lõppes sakslaste põgenemisega lahinguväljalt. Lahingus olevat langenud ka Madisepäeva lahingus Lembitu tapnud lätlane Veko.

Piret Karu
Tõrva abilinnapea

Tõrva Gümnaasiumis avati siseterviserada Juku (J)algrada!

Teadvustamiseks ka lastes liikumise vajadust, tuues harivaid ja põnevaid tegevusi vahetundidesse ja ka õppetundidesse ning täiendades suurepäraseid Tõrva väliterviseradasid, loodi Tõrva Gümnaasiumisse maakonna esimene siseterviserada.

Siiani on avatud üle Eesti 30 siseterviseraja, mille arv ainult kasvab ja lisaks koolidele on ka paljud ametiasutused avanud oma koridorides ja trepikodades paiknevad rajad. Näiteks on Swedbanki kontori 1,2 km (siseradadest seni pikim!) rada nimega Jooksevkonto ja ka rahvusoperis Estonia asub siserada nimega Tuhkatriinu terviserada. Keda hakkasid siseterviserajad rohkem huvitama, siis lisainfot rajatud siseterviseradade kohta leiab: <http://terviserajad.ee/siseterviserajad/>.

Läbi kahe korruse

Plaan rajada Tõrva Gümnaasiumis esmalt algklasside maja rada sai alguse novembri keskpaigast, seega ei läinudki palju aega ideest teostumiseni. Ju oli nii hea idee?! Tõrva siseterviserada sai nimeks Juku (J)algrada nii mõnelgi põhjusel: Juku on ju kõigi kooliga seotud anekdootide kangelaseks ja ka Tõrva

Maakonna esimene siseterviserada pakub koolilastele uudset tegevust.
Foto: Piret Karu

Gümnaasiumi ees olev Vabadussõja mälestussammas on piirkonna elanike seas tuntud „Juku“ hüüdnime all. See, et siseterviserada saab kooli rajatud Tõrva Gümnaasiumi 100. juubeliaastal on justkui kirsiks tordil – põnev, hariv ja tervislik kingitus tervele kooliperele! Seda silmas pidades sai ka ühe tegeluspunkti, numbriringi, keskele suur Tõrva Gümnaasium 100 logo kleebitud.

Siseterviserada ise kujutab endast läbi A-korpuse kahe korruse kulgevad nooltega tähistatud marsruuti, mis sisaldab erinevaid tegeluspunkte. Tegeluspunkte sai kokku 14 ja rajal saab näiteks kõndida/hüpata mahatõmmatud joont pidi, täpsust visata, tähestikku, numbreid või heliredelit tundma õppida. Tegeluspunktidest ei puudu ka vanad head trips-traps-trull ja keksukast. Trepist

üles minnes on seintele märgitud kas käejäljed või täpigrada, et ka treppidel turvaliselt rada läbida saaks. Rada saab läbida kas vahetundide ajal (ikka õpetajate loal), peale tunde või hoopistükki viia läbi rajal ka õppetunde. Lisaks nooltega tähistusele lisavad rajale omanäolisust innustavad laused ja virgutavad mõtted, nagu näiteks: „Kui pea ei jaga, jaga- vad jalad – see on liikumine.“, „Tark ei torma!“ ja „Õpi liikuma, nägema, kuulama, märkama!“.

Koostöös õpetajatega

Raja tegeluspunktid said välja mõeldud koos algklasside õpetajatega, kes valisid välja just algklassilastele sobivad punktid. Kõik punktid kaaluti läbi ka selle mõttega, et tegelused oleksid võimalikult harivad ja et punktides saaks võimalikult palju erinevaid ülesandeid läbi viia. Õpetajad aitasid ise ka rada maha märkida, nii et Tõrva Gümnaasiumi raja kohta võib küll öelda, et meeskonnaga koos mõeldud, tehtud ja korras! Raja maha märkimiseks läkski tegelikult ainult üks tegus reede pärastlõuna-õhtu, sest linna spordimetoodikul Tiina Neumannil oli suur töö enne ära tehtud, rajakaart meisterdatud, kaardile täpselt tegeluspunktid paika pandud ja värvimistöde

jaoks šabloonidki välja lõigatud.

Siinkohal ongi paslik veelkord teha suur kummardus kõigile, kes käe külge panid ja tänu kellele on algklasside lastel eelvust ja põnevust loodetavasti kauaks ning ka suurem tähelepanu tervisel ja liikumisel.

Gümnaasiumi siseterviseraja loomiseks panustasid oma aja ja ideedega algklasside õpetajad: Krista, Iriina, Carmen, Meeri, Kerdi ja Liia. Aitäh ka Janek Luik, kooli majandusjuhataja Margus Matus, direktor Ivar Hanvere ja linna spordimetoodik Tiina Neumann. Nõu ja jõuga oli kaastegev ka SA Eesti Terviserajad eesotsas Alo Lööke'ega. Raja loomise finantsilisele poolele on öla alla pannud Tõrva linn koos Tõrva Gümnaasiumiga, SA Eesti Terviserajad ja Eesti Kultuurkapital.

Avamisest saadik on rada olnud usinalt kasutuses ja lastelt on ainult positiivne tagasiside.

Igatahes keerlevad meie mõtted juba siseterviseraja pikendamisel teistesse korpustesse ning otsime häid ja põnevaid ideid tegeluspunktide jaoks, mis kõnetaks just vanemate astmete õpilasi.

„Terves kehas rõõmus meel“ – nagu tuleb meelde algklassimaja seinal olev hüüdlause nüüd igapäevaselt kõigile õpilastele.

Põnevad tegemised Valgamaa Kutseõppekeskuses 13. - 17. 03

Eelmisel nädalal toimus Valgamaa Kutseõppekeskuses esimest korda avatud uste nädal POPP NÄDAL POPIS KOOLIS, mil koolimaja ukseid olid avatud õpilastele – tulevastele õpilastele, nende sõpradele ja vanematele, vanavanematele ning kooliperele endale. Nädala jooksul toimusid väga erinevad tegevused, mis populariseerivad kutseharidust, mida on võimalik õppida meie koolis kui ka teistes

kutsekoolides. Avatud uste nädal oli planeeritud elukestva õppe strateegiast lähtuvalt: pole oluline, kes Sa oled ja kui vana Sa oled, kutsekool ootab Sind õppima. Erinevate tegevuste kaudu tutvustatakse osalejatele mitmeid võimalusi kutsekoolis õppimiseks. Avatud uste nädalal löid kaasa kooli koostööpartnerid: ettevõtjad ja teised koolid. Neljapäeval olid meil külas Ida-Virumaa Kutsehariduskeskus ja Viljandi Kut-

seõppekeskus. Kokku külastas kooli avatud uste nädala raames 300 - 400 külastajat. Järgmine võimalus meie kooli külastada on sisseastumisdokumente tuues. Suvise vastuvõtu raames on võimalik meile õppima tulla kokaks, abikokaks, sõiduauto-tehnikuks, logistikuks, abiks, tiseriks, tegevusjuhendajaks, hooldustöötajaks. Tutvu meie õppimisvõimalustega meie kooli kodulehel www.vkok.ee või helista telefonil 766 3222.

Piret Karu
Tõrva Linnavalitsus

Sotsiaaltoetustest ja -teenustest Tõrva linnas

Kuna sotsiaalvaldkonnaga puutuvad kokku enamjaolt kõik Tõrva linna elanikud, olgu nad noored või vanad, mehed või naised ning et olla kursis sotsiaalvaldkonnas pakutavaga, toome siinkohal lühikese ülevaate hetkel võimalikest sotsiaaltoetustest ja osutatavatest sotsiaalteenusest Tõrva linnas.

Tõrva linnas 2017. aastal taotletavad toetused

Sissetulekust sõltuvad toetused (kui leibkonna iga liikme netosissetulek kuus peale määrukses nimetatud kulude mahaarvamist jääb alla 1,5 kordse toimetulekupiiri)

- Toetus vähekindlustatud peredele - kuni kaks korda aastas riiete, toiduainete, koolitarvete, jalanõude, retseptiravimite, prillide ja muude esmavajalike kaupade ostuks (30.- eurot pereliikme kohta);
- toetus laste toitlustamiseks koolis ja lasteaias;
- küttoetus - kaks korda aastas vastavalt tegelikele kuludele (max 256.- eurot kalendriaastas kaudu, elektri-, õlikütte jms korral ning ahikütte korral küttepuid üks kord aastas kuni 10 rm);
- laste suvelaagri tuusikute toetus

- vähekindlustatud pere lastele;
- s u p i k ö ö g i t o e t u s (portsjon 0,70.- eurot);
- abivahendite toetus - kord aastas isikule abivahendite ostmise, rentimise ja kasutamise kulude osaliseks hüvitamiseks (toetuse suurus on 50% isiku omaosalusest kui isiku kulud abivahendile 6 kuu jooksul on suuremad kui 100 eurot);
- koolitoetus - vähekindlustatud perele 1 kord aastas (20.- eurot aastas);
- huviringitoetus - vähekindlustatud perele kord kuus (kuni 5.- eurot kuus).

Sissetulekust sõltumatud toetused

- Lapsetoetus – sünnitoetus, mis koosneb kahest osast, mida makstakse pärast lapse sündi ja lapse 18-kuuseks saamisel (1. osa 250,00.- eurot, 2. osa 250,00.- eurot);
- saunapiletite toetus - mittetöötavatele pensionäridele, mittetöötavatele puudega isikutele, paljulapselistele peredele (1 kord 1.- euro);
- matusetoetus (200.- eurot);
- ranitsatoetus - esmakordselt kooli mineva lapse toetus (100.-eurot)
- koolilõpetajate toetus – toetus

- Tõrva linna elanikeregistris olevatele gümnaasiumi lõpetajatele, meene ja sularaha (40.- eurot, hõbemedaliga 100.- eurot, kuldmedaliga 130.- eurot, parim lõpetaja medalite puudusel 70.-);
- jõulutoetus - toitjakaotuspensionis saavatele lastele ja paljulapselistele (3 ja rohkem alla 18.a last perekonnas) peredele (määr sõltub jooksva aasta eelarvehenditest);
- jõulupakitoetus - kommipakina kõigile eelkooliealistele alates teisest eluaastast ja kuni 4. klassis õppivatele lastele;
- eakate sünnipäevatoetus 90.-94. aastased (30.- eurot), eakate sünnipäevatoetus üle 95. aastastele (40.- eurot);
- ürituste ja ekskursioonide osalustasu toetus - paljulapselise pere lastele haridusasutuste korraldatavate ürituste, ekskursioonide osalustasu kompenseerimiseks 1 kord aastas (20.- eurot);
- transporditoetus (keemia-, kiiritus- ja dialüüsiravi saajale) 100.- aastas.

Veel on võimalik Sotsiaalabiameti kaudu taotleda hooldajatoetust ning puudega lapse hooldajatoetust. Taotleda saab ka erandjuhitud erakorralist toetust seoses

õnnetusjuhtumitega, mida makstakse, kui tegemist on ootamatute kulutustega nagu loodusõnnetus või tulekahju jms ning osutatakse ka vältimatut sotsiaalabi (elatusvahendite kaotuse tõttu sotsiaalselt abitus olukorras isikule tasuta toidu võimaldamine, riiete ja muude vajalike elatusvahendite eraldamine, toetuse andmine isikut tõendavate dokumentide taotlemiseks).

Sotsiaalabiameti kaudu makstakse ka riigieelarvelisi toetusi, milleks on vajaduspõhine peretoetus (allpool vajaduspõhise peretoetuse sissetulekupiiri elavatele lastega perekondadele, samuti toimetulekutoetust saavatele lastega perekondadele) ning toimetulekutoetus (mille arvestuse aluseks on üksi elava isiku või perekonna kõigi liikmete eelmise kuu netosissetulek, jooksva kuul tasumisele kuuluvad eluruumi alalised kulud ning kehtestatud toimetulekupiir).

Tõrva linna Sotsiaalabiameti poolt osutatav teenused:

- avahooldusteenus (abi osutamine igapäevaeluks vajalike tegevuste läbiviimisel ja eneseteeninduses ning asjaajamisel isiku enda eluruumis ja väljaspool);

- isikliku abistaja teenus (sügava ja raske liikumis- või nägemispuudega inimesele);
- ITAK-i teenuste vahendamine;
- invatseeritud abivahendite laenuamine;
- pesemise- ja pesupesemisteenuse osutamine;
- sotsiaalnoustamine;
- pensioni taotlemiseks vajalike dokumentide vormistamine ja nende edasitoimetamine Tartu Pensioniameti Valga osakonda;
- puuetega inimeste sotsiaaltoetuse taotluste vormistamine ja edasitoimetamine Tartu Pensioniameti Valga osakonda;
- puuetega inimestele hoolduse vormistamine;
- hooldekodusse paigutamine;
- eestkoste vormistamine;
- erihooldusele paigutamine;
- lastekaitse ja laste hoolekanne;
- puudega inimeste sõiduki parkimiskaartide väljastamine;
- isikliku abivahendi kaartide vahendamine.

Lisainformatsiooni saamiseks ja taotluste esitamiseks tuleb pöörduda Tõrva Linna Sotsiaalabiameti poole, Tartu tn 1, Tõrva linn või telefonidel 76 65 347 ja 76 65 348. Lisainfot leiab ka Tõrva linna koduleheküljelt www.torva.ee.

Tõrva Ekstreemjooks tuleb taas!

Siim Ausmees

10. juunil toimub taaskord katsumusterohke ja põnev Tõrva Ekstreemjooks, mille käigus selguvad esmakordselt ka Eesti meistrid takistustega maastikujooksul!

Tõrva Ekstreemjooks on tavapärasest erineva formaadiga spordivõistlus, kus osalejatel tuleb maastikul ületada mitmeid looduslikke ja tehisklikke takistusi – Tõrva ebataasane maastik koos mitmete veekogudega on vaieldamatult üks Eesti parimaid paiku taoliste ettevõtmiste korraldamiseks.

2016. aastal esimest korda toimunud ekstreemjooks sai osalejatelt positiivset tagasisidet, vaatamata asjaolule, et ilmastikuolud olid isegi ekstreemjooksu jaoks liialt pöörased. Sellest hoolimata lõpetasid kõik osalejad võistluse ning positiivseid emotsioone kogunes terveks suveks.

Tänavuse ekstreemjooksuvõistluse suuremaks muudatuseks on asjaolu, et lisaks 7km pikkusele põhi-

jooksule on toimumas ka noortele mõeldud 2-3km pikkune lühijooks.

Peaasjalikult liigutakse Tõrva terviseradadel ning pikemal jooksul jõutakse ka Härma karjääri. Rajal olevad takistused on nii inimkäte poolt loodud kui ka looduslikud

ehk tuleb ronida, roomata, ujuda, sumada kui ka hüpata.

Võistlusrada jääb üldjoontes samaks 2016. aasta ekstreemjooksu rajaga, kuid toimub väiksemaid ümberkorraldusi nii, et rada oleks atraktiivsem nii osalejatele kui ka

pealtvaatajatele. „Närvide rahustuseks” võib öelda, et Vanamõisa hüppetornist allahüppamine on põhivõistluse kindlasti jätkuvalt toimumas!

Ekstreemjooksule on oodatud kõik jooksusõbrad, kes tahavad ennast proovile panna tavapärasest erineva formaadiga võistluse. Noorte- ja põhijooksust saab osa võtta individuaalselt ning pikemal distantil on eraldi arvestus ka 3-liikmelistele võistkondadele. Võistkondade liikmed saavad osaleda ka individuaalarvestuses ning eraldi on ootamas auhind eripäraseima kostüümiga võistkonda!

Tänavune Tõrva Ekstreemjooks on ka Eesti Ekstreemjooksu karikasarja üheks etapiks. Sari saab alguse 23. aprillil Tehvandi Mäejooksuga, jätkub 10. juunil Tõrva Ekstreemjooksu ja 15. juulil toimuva Pajusi Mudajooksuga ning saab väärrika lõpu 5. augustil Harjumaal toimuva Saku Ekstreemjooksuga.

Tõrva Ekstreemjooksu peakorraldajaks on spordiklubi Meie Li-

gume koostöös Tõrva Spordiseltsi, Mulgimaa Spordiklubi, Tõrva linnaga ja Eesti Multisporti Liiduga.

REGISTREERIMISINFO:

Tõrva Ekstreemjooksu registreerimisinfo Kõige soodsam registreerimisvoor kestab kuni 30. aprillini

- lühijooks - 5,00€
  - põhijooks - 15,00€
  - võistkonnad (3 osalejat) - 40,00€
- II registreerimisvoor kestab 1. maist kuni 4. juunini 2017
- lühijooks - 7,00€
  - põhijooks - 25,00€
  - võistkonnad - 70,00€

Kohapeal kuni 30 minutit enne vastavat starti

- lühijooks - 10,00€
- põhijooks - 35,00€
- võistkonnad - 100,00€

Eelregistreerimine toimub aadressil <https://www.sportos.eu/ee/et/ii-torva-ekstreemjooks/> Kohapeal registreerimine lõpeb 30 minutit enne starti!

Vello Jaska

Eesti vabariigi 99. aastapäev Tõrvas

Laupäeva, 24. veebruari varahommikul hakkasid Tõrva linna tänavatel hõljuva kerge tuule virvetest lehvima sinimustvalged lipud. Andmaks märku, et on saabunud Eesti vabariigi 99. aastapäev. Mõni aeg hiljem lisandus meie riigi lipu värvide sekka ka ergavkolaseid päikesekiiri, mis selle päeva veelgi pidulikumaks muutsid.

Just nendel hetkedel hakkasid Tõrva linnas ja ümberkaudsetes omavalitsustes elavad inimesed kogunema gümnaasiumi pargi servas oleva Eesti Vabadussõjas langenud kangelaste mälestussamba juurde. Austamaks neid sangareid, kes võitluses meie maa ja rahva vabaduse ning sõltumatuse eest oma elu andsid.

Kui Kaitseliidu Valgamaa maleva Helme üksikkompanii kaitseliitlased olid mälestusmärgi jalamile auvalvesse astunud, löi raagus puude all kõlammaa Eesti vabariigi hümn. Eeslauljaks Maie Kala juhendatav Tõrva Kammernaiskoor. Kõik kohalolijad laulsid kaasa.

„Jumal kõneleb oma sõna meie värskelt ja elavalt iga päev oma Vaimu ja meie palvete läbi. Niisamuti nagu meie vanavanemate kõne, juhatus ja teod. Need väärivad meie tähelepanu, meelde jätmist ja edasi kandmist,“ ütles Helme koguduse õpetaja Arvo Lasting oma päevakohases väljumalateenistuses.

Tõrva linnaapea Maido Ruusmann esitas oma pöördumises rahva poole retoorilise küsimuse, miks me täna siin oleme, ja vastas: „Kõige tähtsamaks põhjuseks tuleb pidada vabadust ja meie endi soovi elada vabas riigis, kus aetakse asju demokraatlikul viisil ning kus on au sees sõnavabadus.“

Samas lisas kõneleja, et vabadus on habras aare, mida tuleb jõuliselt ja järjekindlalt kaitsta. Sest kahjuks ei ole arusaam „kel jõud, sel õigus“ tänasest ebastabiilsest maailmast kuhugi kadunud.

Hetki Eesti vabariigi 99. aastapäeva tähistamiselt Tõrvas. Fotod: Vello Jaska

„Olgu meil jõudu oma maad ja rahvast kaitsta, jätkugu teotahtelisi inimesi ja häid mõtteid. Elagu Eesti,“ ütles linnaapea Maido Ruusmann kõikidele meeolukat vabariigi aastapäeva soovides.

Helme üksikkompanii pealik nooremleitnant Riho Karu väitis, et kuigi sõltumatusel ja iseseisvusel on oma hind, peame suutma meie eelkäijate kätte võideldud vabadust ja iseseisvust hoida ning kaitsta.

Kammernaiskoori esitatud isamaaliste laulude saatel asetati Vabadussõjas langenud kangelaste auks mälestusmärgi jalamile pärgi ja lillesütleid.

Eesti vabariigi 99. aastapäevale pühendatud ürituste jada Tõrva linnas jätkus laupäeval, 25. veebruaril meeoluka kontserdiga „Tuntud ja tundmata“. Selle kava koosnes läbi aegade Tõrva linnale loodud lauludest ja luuletustest. Öhtuhämaras

kammersaalis häälestas rahva kontserdi lainele Eesti vabariigi hümnitundeküllane meloodia. Kõik saalis olid tõusid püsti ja laulsid kaasa.

„Tervitan teid kõiki, kes te olete tulnud suurele peole, kuulamaks oma kodulinna pühendatud laule ja luuletusi,“ ütles Helme koguduse õpetaja Arvo Lasting päevakohaselt.

Reet Koppel ning Valdeko Kalamees tõid kuulajateni Tõrva linnast kirjutatud luuletusi, mille autoriteks on Voldemar Kiinoja, Arvo Õlijas, Sulev Tailo, Vello Jaska jt. Ette kantud värsiridadest õhkus Tõrva linnale omast looduslähedust ning seal elavate inimeste töökust ja ühtekuuluvustunnet.

Oma kodulinna ülistavatest lauludest kuulis publik seekord „Legend Tõrvast“ (V. Jaska, S. Malm), „Mälestus Tõrvast“ (H. Karjahärm, H. Kõrvits), „Kodulinna“ ning „Vanamõisa järv“ (sõnad ja meloodia A. Kaasik), „Kodulinn, mu Tõrva“ (sõnad ja meloodia J. Hansson), „See linn on Tõrva“ (sõnad ja meloodia S. Malm), „Tõrva valss“ (sõnad J. Harjak, H. Vatsel), „Kodulaul“ (A. Ilves, P. Pajusaar). Lauludest heliseva öhtu lõpetuseks kõlas kõikide ansambli ühisesituses O. Merivee ja H. Hindpere loodud laul „Eestimaa hing“.

Kontserdil esinesid naisansambel Hermes, juhendajaks Reet Koppel, Maie Kala juhendatav Kammernaiskoor, meesansambel, keda juhendab Aado Kaasik ning kvartett koosseisus Melissa Maisla, Kadi-Triin Terve,

Arvo Lasting ja Eduard Nigol ning trio Karin Kase, Imbi Umbleja ja Reet Koppel. Triot saatis kitarri Mati Mõlder. Klaveril saatis lauljaid kultuurimaja kontsertmeister Thea Leitmaa.

Emotsionaalse ja kujutlusi loova kontserdi järel pöördus oma kaaslaste ja esinejate poole Tõrva linnaapea Maido Ruusmann, öeldes: „Äsja kõlunud lauludest ja luuletustest on kujukalt näha, et kõik tõrvalased on uhked oma kodulinna üle.“ Samas lisas Ruusmann, et me peamegi oma looduskaunist linna hoidma ja tegema kõik selleks, et see linn veelgi kaunimaks muutuks. „Olen veendunud, et meie, praegused tõrvalased ja ka tulevased linnakodanikud, oleme selleks valmis,“ ütles linnaapea Maido Ruusmann.

Lõpetuseks väitis linnaapea Maido Ruusmann, et Tõrva linnas on alati kultuuri ja kultuuri tegijaid toetatud ning toetatakse edaspidigi.

„Sellist paika, millele oleks nii palju ilusaid laule ja sisutihedaid luuletusi loodud, Tõrva linna kõrval panna ei ole,“ ütles tuntud muusikaõpetaja Maie Koldits kontserdi järel toimunud vestluses.

„Lausa uskumatu, missugust vaimuerksust, avarat hinge ja oma kodu tunnet Tõrva linnale pühendatud lauludest ja luuletustest õhkub. Need liigutavad kuulajate tundekeeli,“ ütles Tallinna Tehnikakõrgkooli emeriitprofessor Rein Einasto koduteele asudes.

20.03-20.04. rahvakalendris Saab nalja, põldu harida kui ka kosja minna!

21. märtsil saab tähistada pendipäeva, mis on rahvakalendris märgitud pühana, kus kalad pöörasid vees pead kalda poole. Samuti ei tohiks sel päeval tööriistu teritada.

Paastumaarjapäev leiab aset 25. märtsil, mis tähistab naiste väge. Kevade alguse puhul tuli siis külla kaasa võtta pune, sobilik aeg naise kosmiseks, sest siis on naised jõudnud oma täielikku hiilgusse. Sel päeval on tavaks rüübata kangemat

ja kanda valgeid rätikuid.

Aprill algab lõbusalt, naljapäev on 1. kuupäeval. Selle lustaka päeva saamislugu on keerukas ja mõtlemapanevalt koomiline. Nimelt pühitseti uut aastat paljudes vanades kultuurides, roomlaste ja hindude poolt, 1. aprillil. Pärimuse järgi põhjustas paavst Gregorius XIII kalendrireform, millega nihutati uusaasta 1. aprillilt 1. jaanuarile, palju segadust. Osa inimesi jätkas vanade kommete

järgi elamist ja uue aasta tähistamist 1. aprillil. Neid siis hakatigi haneks tõmbama, neile naljaõnnitlusi saatma või narriks hüüdma (päeva nimi paljudes keeltes on narripäev). 1. aprilli tähistatakse väga paljudes maailma riikides, kõikjal on levinud ka aprillikaartide saatmine.

Samal päeval on ka karjalaskepäev. Nagu nimigi ütleb, siis sellel päeval lasti kari välja. Päeva seostatakse maagiaga, tööst puh-

kamise päevaga.

14. aprillil on künnipäev. Vanem püha, mil on peetud ohvipidustusi. Üldiselt on selle kombestik kandunud üle jüripäevale. Künnipäevaks pidid kõik põllutööriistad korras ja seatud olema, sellest päevast algasid põllutööd. Esimest kündjat kasteti nagu karjastki. Hüvituseks anti märjale kündjale keedetud mune ja seasaba. Levinud oli komme, et kün-

nipäeval tõsteti-katsuti kõik põllutööriistad läbi, et töö edeneks ja töötegitaja unine ei oleks. Maagilised tegevused olid suunatud viljakuse saavutamisele: viidi koorem sõnikut põllule, künti esimene vagu.

Ja et kõigil oleks mees sinimustvalge, künti esimene vagu ja 23. aprillil veteranipäev, mil tuleks lipp välja panna. Olgem uhked meie trikoloori üle ja heisakem lipud!

Arvo Lasting,
EELK Helme Maarja koguduse õpetaja

Paastuajaks

Ajalehe ilmumise ajaks elame juba kesk-paastuajas. Kristlik paastuaeg kestab seitse nädalat enne ülestõusmispühi.

Ülestõusmispühad on liikuvad kalendripühad. See sõltub juutide religioosest kalendrist, mis on kuu-kalender. Meie ülestõusmispühad on kevadise pööripäeva järgse esimese täiskuu aegsel pühapäeval. Täpselt samal nädalavahetusel, meie vaikselt laupäeval on juutidel paasapüha. Ja paasapüha ajal toimus Jeesuse ristilöömine. Paasapühal tähistavad juudid oma rahva vabanemist Egiptuse orjapölvest 13. saj eKr suurel reedel ja ülestõusmispühal vabastas Jumal kogu oma rahva saatana, patu ja surma orjusest ning hirmust. Seda

Jumala Poja Jeesuse Kristuse surma ja ülestõusmise läbi.

Kristuse kannatusi ja surma mälestame seitsmenädalase paastuajaga. Neid paastupäevi peab saama kokku 40. Pühapäevad ei ole kristlastele paastupäevad, sest pühapäeviti tähistame ikka Kristuse ülestõusmist. Iga pühapäev on Kristuse ülestõusmise päev ja püha. Selle arvestusega on paastuaeg alates tuhkpäevast (vastlapäevale järgnevat päevast) kuni vaikse laupäevani, välja arvatud pühapäeviti.

Apostliku õigeusu kalender ei ühti teiste kristlaste kalendriga, sest nemad järgivad Juliuse kalendrit. Mõnel aastal võib meie ülestõusmispühadel olla lausa kuu aega vahet, mõnel aastal võime pühitseda samal ajal.

Ka paastumise kombad on krist-

TEATED

- 26. märtsil kl 11 jumalateenistus armulauaga Helme kirikus
- 2. aprillil kl 12 jumalateenistus Helme kirikus, Valga koguduse diakon Margus Suvi
- 9. aprillil kl 11 palmipuudepüha jumalateenistus armulauaga Helme kirikus
- 9. aprillil kl 14 palmipuudepüha jumalateenistus Riidaja kirik-kabelis
- 13. aprillil kl 18 suure neljapäeva jumalateenistus armulauaga Helme kirikus
- 14. aprillil kl 11 suure reede jumalateenistus Helme kirikus (armulauata)
- 14. aprillil kl 14 suure reede jumalateenistus Taagepera kirikus
- 16. aprillil kl 11 ülestõusmispüha jumalateenistus armulauaga Helme kirikus, Tõrva kammer-naiskoor
- 16. aprillil kl 14 ülestõusmispüha jumalateenistus armulauaga Taagepera kirikus, Hummulu mõisakoori ansambel
- L 22. aprillil kl 10 koristustalgud Helme kirikus. Sõltuvalt ilmast ja osavõtjate hulgast kas riisume õues või koristame ruumides. Palun kaasa võtta rehasid ja harju.
- 23. aprillil kl 14 Tõrva kirik-kam-

mersaalis valge pühapäeva kontsert „Kevadeõitseng“, Kadi Jürgens (mezzo-sopran), Matias Aabmets (bariton), Irina Oja (klaver).

- Tõrva Misjonimajas jumalateenistused pühapäeviti kell 11. Kolmapäeviti kl 18 Alfa kursus. Palvekoosolek esmaspäeviti kl 11. Pühapäevakool 2 korda kuu pühapäeviti kl 11.
- Pühade nädalavahetusel 14.-16. aprillini on Tõrva Misjonimajas külas Petri ja Satu Hyrsky Soomest. Nad kõnelevad Isa armastusest R, 14. aprillil kl 18, L, 15. aprillil kl 14 ja kl 18 ning P, 16. aprillil kl 11.

likes kirikus erinevad. Luterlikus kirikus ei kehti ühelgi ajal kindlaid toitumisreegleid. Meie palume lihtsalt arvestada tervisliku toitumisega, st et ei ole mitte kunagi hea söömise ega joomisega endale liiga teha. Ja tuleb alati siira tänuga ära tarvitada kõik annid, mida saame.

Aga lisaks toidule rõõmustavad meie elu muudki mõnusad annid, nagu tehnika, elektroonika, meele-

lahutus, mõnuained. On tarvis siingi kutsuda üksteist üles mõistlikkusele, et me televiisori, grammofonimuuksika, interneti ja nutiseadmetega endale liiga ei teeks.

Paastuaeg juhib meid mõtlema eriti sellele, kas me loovutaksime oma elust midagi kellegi teise heaks. Kas me loobuksime nendeks nädalateks telerist, interneti jututubadest, muusikamüra, alkoholist, maius-

tustest või muudest naudingutest. Ja loovutaksime sel viisil tekkiva aja ning annid kellegi või millegi heaks. Näiteks annetaksime säästetud annid abivajava ligimese heaks. Kas kogu seitsmenädalase paastuaja säästetud või näiteks ühe nädala paastumise annidki.

Paastuaeg lubab meil loobuda mõnest hüvest ligimese heaks või kasutada mõnda mõnuaga teenimiseks.

Kärstna vili OÜ
Võtab rendile põllumaad
Põdrala vallas, Helmes ja selle lähiumbruses.
Rendi hind kokkuleppel. Lisainfo ja pakkumised:
Tel. 56272188
E-mail: karstna.vili@gmail.com

TM Hooldusgrupp OÜ
Remonditöökoda

Pakutavad teenused: Autoremont
Rehvitööd
Autohooldus

Tel +372 51 999 502
tmhooldusgrupp@gmail.com
www.tmhooldus.ee

PROPRITS

Soodapritsitööd   Värvimistööd

Liivapritsitööd   Tööstushoonete renoveerimine

+372 5837 5516   www.proprits.ee

Ostame kuusepalki
metsa äärest hinnaga
60-68 EUR/tm.

Lisaks ostame raieõigust,
metsa- ja põllumaad.

info@ostanmetsa.ee
www.ostanmetsa.ee
+372 555 86 086
OstanMetsa OÜ

www. EST-LAND .ee

OÜ ESTEST PR
ostab metsa- ja
põllumaad.
Tel 50 45 215,
51 45 215,
info@est-land.ee

PUURKAEVUMEISTRID

Puurkaevude ja -aukude projekteerimine, puurimine ning likvideerimine. Vee- ja kanalisatsiooniorustike, septicute ja süvaveepumpade paigaldus.

Lisainfo tel 52 69 604
www.puurkaevumeistrid.ee

Lõuna-Eesti
ERAMETS

Ostame
metsakinnistuid ja
raieõigust.
Tel 507 2544
info@erametsa.ee
www.erametsa.ee

MUHK INVEST

*Üldehitustööd
*Vilhallide ehitus

Tel: +372 5554 4156
muhkinvest@gmail.com

Kontor: Karksi-Nuia,
Pärnu maantee 8, 69103
TEIE SOOVID, MEIE TEOSTUSED!

Tõrva - Helme

KÜTTE-KONTOR OÜ

THKK müüb

Lõhutud lepa ja
kase küttepuid,
pikkustes
25 kuni 60 cm.
Hind 27 kuni 31€.

Kuivi küttepuid,
pikkusega
30 ja 50 cm. Hind 36
kuni 40€

Ümarat puitbriketti,
kott 25 kg.
Hind 4.00€

Tõrva piires
transport tasuta.
Tel. 56 51820.

Madis Hindre

Reporter

Kaie Tähe: Parem ikka Lembe kui Õnnepalu

Pea viiskümmend aastat Helme raamatukogu juhtinud Kaie Tähe usub, et maailm võib ju muutuda, aga raamatukogu peab jääma. Mitte ainult raamatute vaid ikkagi inimeste pärast.

Mis raamat teil parasjagu endal pooleli on?

Nooremata lugesin ma ikkagi ilukirjandust ka, aga nüüd loen põhiliselt aimekirjandust: meditsiin, kokandus, psühholoogia. Viimane raamat oli mul „Ellujäämise õpetus“, kuna ma ise käisin operatsioonil.

Ja oli sellest abi?

Ega ma hästi ei usu neid asju.

Aga miks inimesed siis loevad eneseabiraamatuid? Kindlasti küsitakse neid ka teie raamatukogust.

Viimasel ajal küsitakse tõesti rohkem selliseid raamatuid. Vanasti oli põhiline ilukirjandus, aga viimasel ajal, ei tea, kas inimesed on tõesti rohkem stressis või midagi on lahti. Ja loetakse ka lastekasvatusalast kirjandust. Ilmselt ei saa vanemad enam jagu nendest nutis ja arvutis olevatest lastest. Ja siis püüavadi kirjandusest abi otsida.

Mis on siis meie ajaga lahti? Sõda ei ole, vaesust on vähem. Aga ikkagi otsivad inimesed eneseabiraamatutest tuge.

Vaadake, maainimesel on raske. Ja mina ei saa ka eriti selle kohta pealt midagi öelda, sest meie küla on linna lähedal. Meil on hea transpordihendus, kauplus ja spordisaal. Aga muidugi üks põhiasi on see, et töökohta ei ole maal. Perekonnad on laiali kistud. Lapsed ja emad on siin, mehed on Soomes.

Aga äkki on mingi vaimsem põhjus ka.

Võib-olla on ikkagi see põhjus, et inimesed on ära tüdinud nendest telesaadetest ja asjadest. Kõik on nii ühenäoline. On mure ja ikkagi mure.

Aga nüüd ma proovin teilt natukene ajalugu välja meelitada.

Noo.. (Selge, et parem jututeema, mõistab siinkirjutaja.) Pärast seda, kui te Viljandi kultuurikooli lõpetasite, suunati teid tööle Helme raamatukokku. Oli juuni lõpp 1967. aastal. Kas te mäletate oma esimest tööpäeva?

Esimene tööpäev algas kohe igasuguste muredega. Külanõukogu esimees pidi mulle korteri muretsema, aga korterit ta ei saanud. Siis läksin koos kohaliku õpetaja Hilda Pikkuriga Valga EPT juhataja Henn Põdra juurde ja tema muretseks mulle korteri. Ja kui ma raamatukokku tuln, ma ehmusin kohe ära. Seal oli ainult üks väike ruum, nii et riulite vahel ei saanud liikuda. Raamatud olid seinakappidesse hunnikusse pillutud. Ei olnud seal ühtegi liigitussüsteemi, ei olnud seal ühtegi paigutussüsteemi, kõike tuli hakata AB-st peale.

Läheme nüüd kümme aastat edasi.

Praha kevadest oli saanud Brežnevi talv. Teil ja teie abikaasa Arvol oli kohe maja valmimas. Aga mis muutus selle ajaga raamatukogus?

Selleks ajaks oli meil juba üks lisatoakene. Ja remont tehti meil ära. Aga tollel ajal nõuti raamatukogult ka lisatöösid. Kuna Ritsul sidet ei olnud, hakkas raamatukogu töötaja vastu võtma Valga EPT telegramme. Ning marke ja ümbrikuid hakkasime samuti müüma. Muide, suure tööna oli juba tehtud ka kataloog. Kusjuures see oli tehtud nõukogude süsteemi järgi. Kui tuli Eesti Vabariik, pidime tegema ta rahvusliku süsteemi peale. Ja nüüd, kolmas kord, tegime kataloogi juba arvutisse ringi.

Aga rääkige, kui palju oli raamatukogus tunda kahe riigikorra vahet?

Näiteks kui Solženitsõn rahvavaenlaseks kuulutati, pidime ta päevapealt maha kandma ja Valga kultuuriosakonda kustutusakti saatma. Ja kohe pidime need raamatud ära põletama või kõrvaldama, et keegi neid ei näeks.

Mis nendest raamatutest sai?

Mina hoidsin nad ikkagi kapinurgas alles. Oleks ma nad ära põletanud, mis kasu sellest siis oleks. Nüüd on ta hinnatud kirjanik ja raamatud on jälle riulis. Aga tollest ajast veel niipalju, et näiteks laenutuste arvult pidid sa kolmteist protsenti laenu-tama ühiskondlik-poliitilist kirjandust. Ja siis pidi lihtsalt tuttavate lugejatega kokku leppima, kes andsid sulle allkirja, et sa saaks poliitilise raamatu ikka kirja panna. Sest kes tol ajal tahtis seda nõukogude poliitikat lugeda.

Aga siis tuli Eesti Vabariik ja kõik muutus.

Nüüd võtab inimene seda, mida tema tahab. Ja kirjanduse tellimine läks ka vabamaks. Et tellid ikkagi seda, mis inimesi huvitab.

Kui Rein Lang oli kultuuriminister, otsustati ju meie raamatukogudes tellimise korda muuta. Et osa tellimusi kirjutab riik ette.

Jaa, Kultuuriministeriumi poolt eraldatud rahast me peame ostma kohustuslikku ajakirjandust ja kirjandust, mis on hinnatud näiteks Kultuurkapitali poolt. Ja see võtab meil nii palju raha ära. Milline maaraamatukogu lugeja tahab näiteks Akadeemiat lugeda? Ja neid auhinnatud raamatuid

Kaie Tähe sõnul on raamatukogu eelkõige koht inimestele, mitte raamatutele. Foto: Neil Viskov

ka maainimene ei taha. Need on raske sisuga. Pealegi on tänapäeval palju raamatuid väga väikese trükiga. Rahaga on üldse nii, et seda on vähe. Näiteks ürituste jaoks ainult nelisada eurot aastas ja sellega ei saa ka eriti kirjanikke külla kutsuda.

Aga kes võiksid need kirjanikud olla, keda Helme raamatukokku kutsuda?

Ma räägin, kes lugejatele meeldiks. Milvi Lembe näiteks, siis Erik Tohver võiks uuesti tulla, tema on kõige loetavam meil.

Aga kui tuleks keegi uuem ja noorem. Jürgen Rooste või...

Ja Jan Kaus või? Või Tõnu Õnnepalu? Ma kardan, et need vist ei huvita. Nad kirjutavad suhteliselt raskelt ju, aga maarahvas tahab lihtsat kirjandust. Isegi kõrgharidusega ökonomistid ja finantsistid võtavad lihtsat kirjandust. Nad ütlevad, et tööpäev on isegi raske.

Hiljuti rääkis Vikerraadios Eesti Rahvusraamatukogu arendusjuht Raivo Ruusalepp sellest, missugune peaks olema raamatukogude roll muutavas maailmas. Mida te arvate tema mõttest, et raamatukogud peaksid jagama teadmist kõigist uuematest nutiseadmetest?

Tänapäeva noored on kindlasti targemad, kui on see raamatukogutöötaja, nemad võivad meid õpetada. Pealegi põhikontingent maalugejatest on ikkagi üle neljakümnesed. Noored ei loe rohkem kui kohustuslikku kirjandust.

Aga üks nutikas aparaat on ka e-luger, millest saab raamatuid lugeda.

Enamus inimesi, kellelt ma olen küsinud, pooldavad ikkagi pärisraamatut. Selles e-raamatus on väike ja peenike kiri. Pealegi peab tal laadima neid akusid, et jälle edasi lugeda, ja see ei ole sugugi mugav. Nii nad räägivad.

Võib-olla, kui me juturingiga tagasi algusesse läheme, võib öelda, et maailm las muutub, aga raamatukogu võiks ikkagi samaks jääda.

Jah. Ilma raamatuta ei saa ilmas elada. Muidugi aruandlus ja laenuamine võib olla digitaalne. Aga raamat ja raamatukogu kui koht, kus inimene saab suhelda, need peavad ikkagi jääma. See digimaailm on viinud inimesed nii kaugele, et suhtlemine on täiesti viletsaks jäänud.

Ja võib-olla on selle pärast rohkem tarvis ka neid eneseabiraamatuid, et suhtlemist pole ega juuri.

Jah, eriti vanematel inimestel on seda üksindust ikka väga palju. Ja vanemad inimesed, nemad ei jõua ju oma kolmesajaeurose pensioniga ajalehti-ajakirju tellida. Nad käivad lugemas meie juures. Ja siis arutavad, et mis sina arvad, kuidas see president on ja..

Mis võiks olla need kolm raamatut, mida üks Eesti president peaks lugema?

Ma arvan, et „Eesti Vabadussõda“ kindlasti, siis midagi psühholoogiast ja suhtlemisest ning ilukirjandusest midagi, mis räägiks meie maarahva elust, kuna maaelu on väljasuremise äärel. Aga ma arvan ka, et see president on õige palju lugenud ja temale küll ei ole vaja rohkem raamatuid soovitada.